

Způsob obživy

Mlýny

Mlýny v Tisé

Písemné zmínky od 16. století

Panské objekty - nájemní
mlynáři (robotní povinnosti)

-1558 Georg Humpelt

-1637/1680 Jakob Rauchfuss

-1696 Christof John...

-Vrchnost hradila veškeré
náklady na stavby, opravy a
údržby, transport

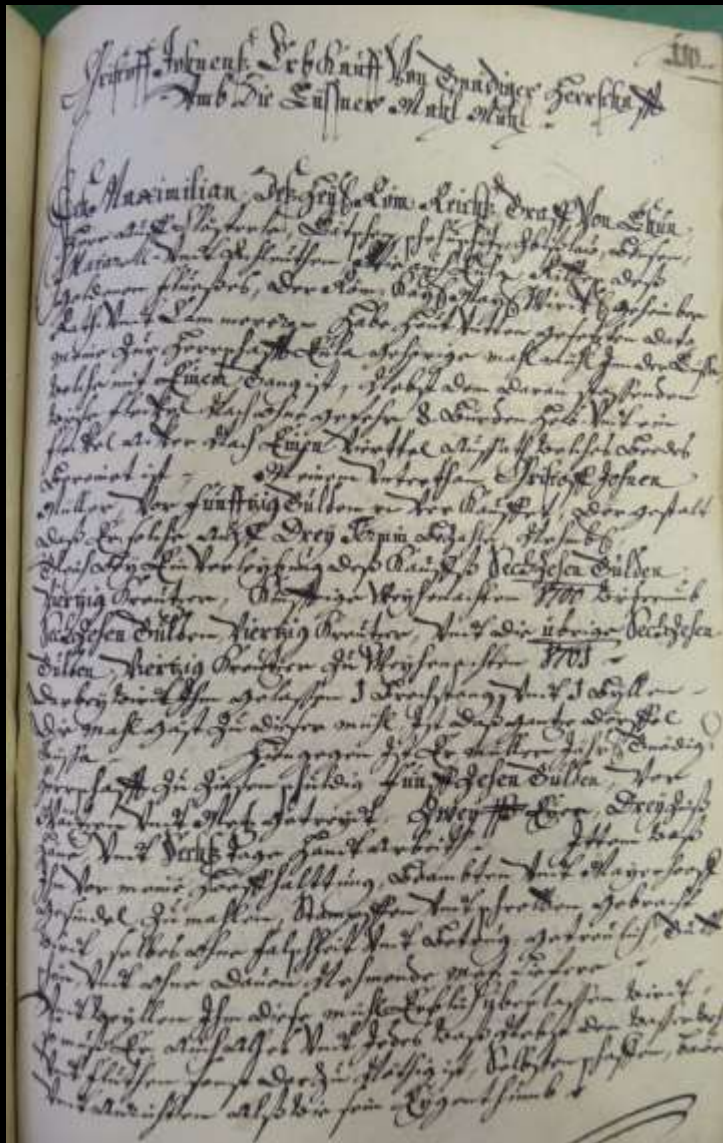
-1650: 3 mlýny (Ostrov, Tisá a
Rájec)

The image shows two pages of a handwritten tax record (Urbář) from approximately 1650. The document is written in a cursive script, likely German or Czech. The left page is headed 'Kauza' and the right page is headed 'Kauza'. Both pages show a list of taxpayers with columns for 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza', 'Kauza'. The entries are written in a cursive script, likely German or Czech. The right page has a large signature 'Christoph Müller' at the bottom.

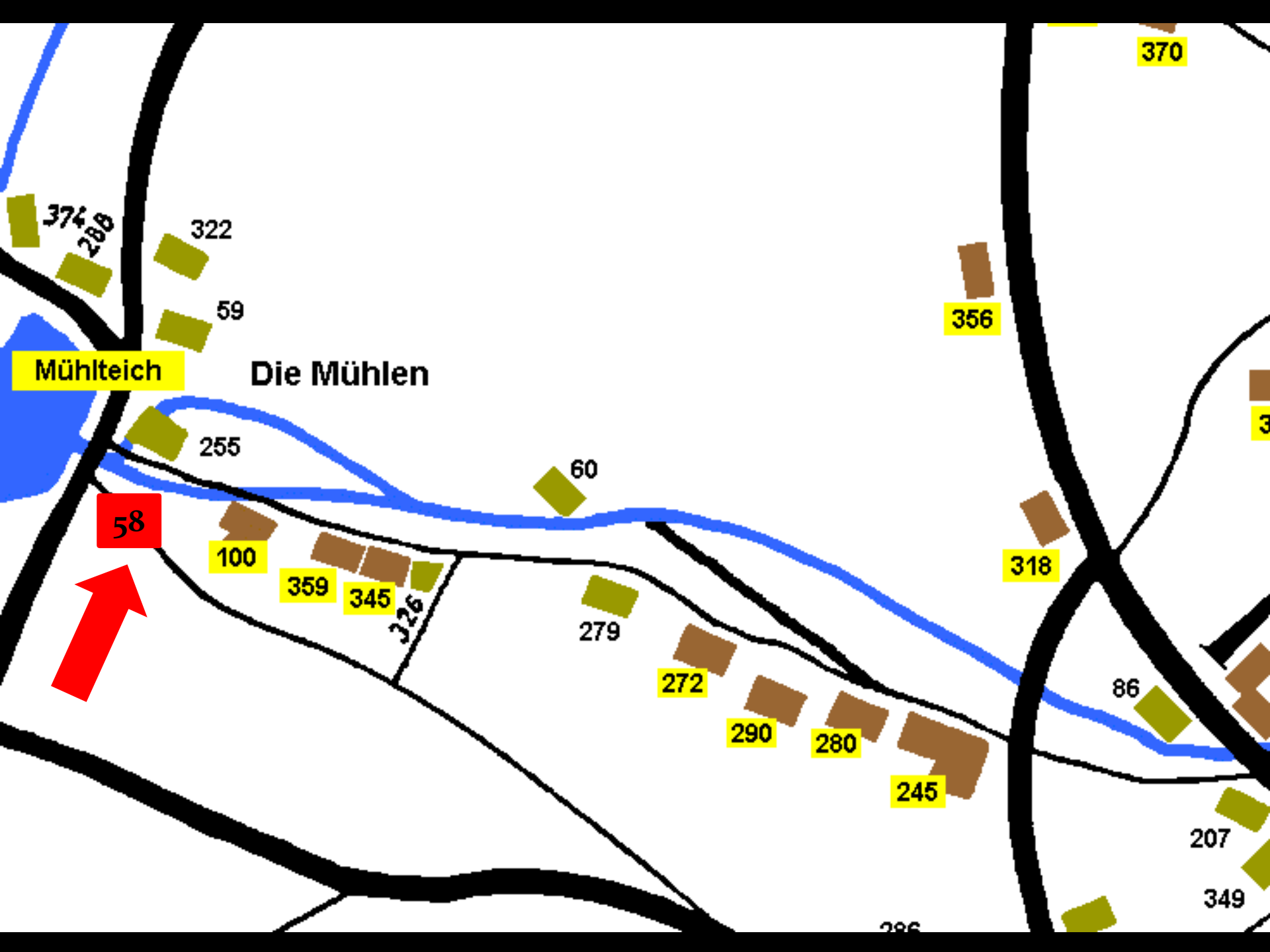
Urbář, cca 1650: Rájec, mlynář Christian Walter

1700: prodej mlýnů do dědičného držení

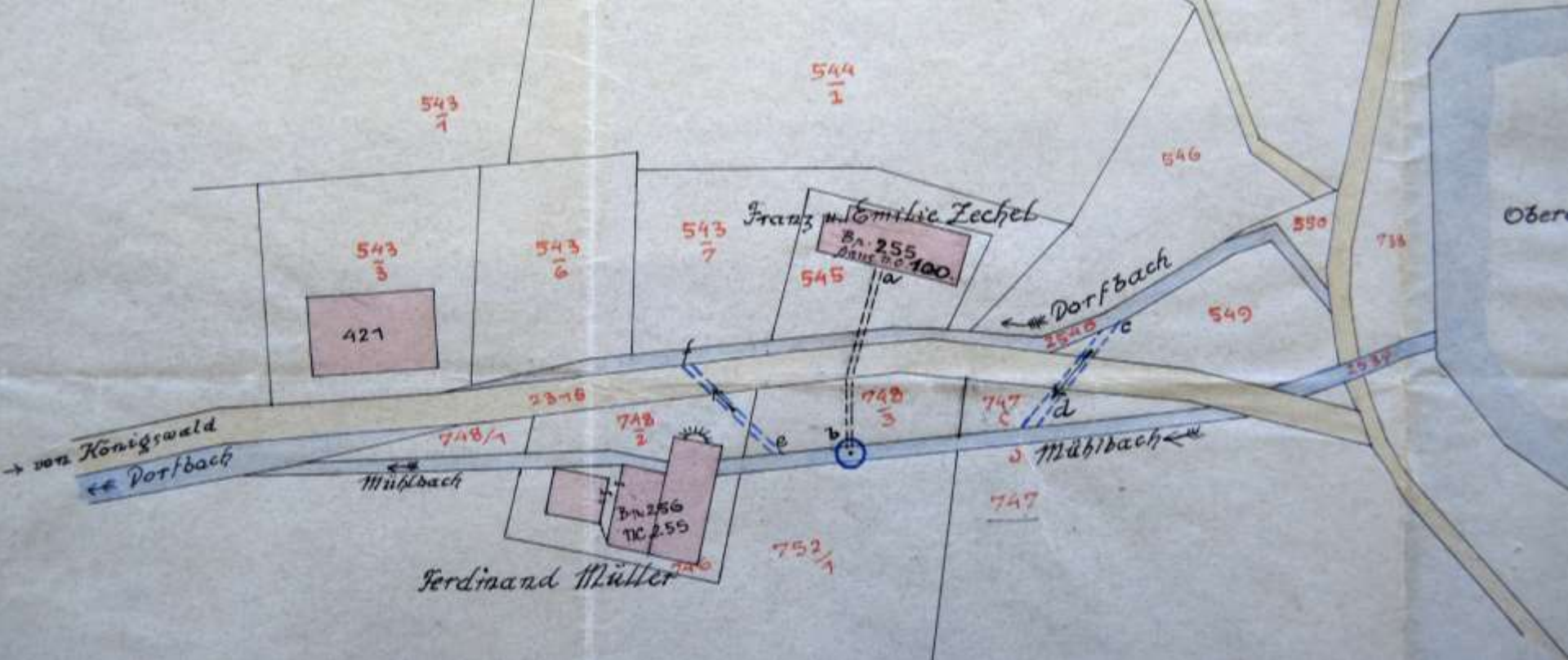

Christof John, Obere Mühle, čp. 58 (+1705, 47 let)

- 1 mlecí složení + stoupa (+ pole a louka)
- Vybavení a nářadí (páčidlo, oškrt..)
- mleči z celé Tisé
- sedláci z Libouchce: dovoz materiálu a žernovů i palivového či stavebního dříví (které si mlynář koupí)
- Zahradníci z Tisé: pomoc při stavbách
- Ročně 15 zl., 2 kopy vajec, 3 slepice
- 6 dní roboty
- Za své udržovat mlýn, jez a náhon v dobrém stavebním stavu
- Kvalitní mouku pro vrchnost, její služebnictvo a zaměstnance
- Poctivost: nevyměňovat mouku

- 1706: Christof Langer (+1710, 27 let)
- 1710: Christof Winkler
- 1741: Christof Langer
- kol. 1788 Florian Hübsch
- 1839: úmrtí Apollonie, ženy mlynáře
Franze Antona Hübsche
- 1843: v domě zesnul nemanželský syn
Barbory Bärgerové z Jiřetína

Mlýn v čp. 255:

- 1866: Karl Pokorny
- 1878: Bernard Pergelt
- 1921: Ferdinand Müller

Winklerův mlýn, Mittelmühle, čp. 60

- před 1741 Christof Winkler
- 1 mlecí a 1 špicovací složení, vodní kolo na horní vodu
- 1741: Christian Winkler
- 1756: Franz Hamppe
- kol. 1790: Anton Winkler (+ 1810)
- Kol. 1793: Josef Krische (kříž)
- Kol. 1835: Ignaz Winkler (+ 1852)
- Kol. 1839 nájemce Franz Ramisch
- Kol. 1846 Vinzenz Köcher
- Josef Walter
- 1871: Franz Austen

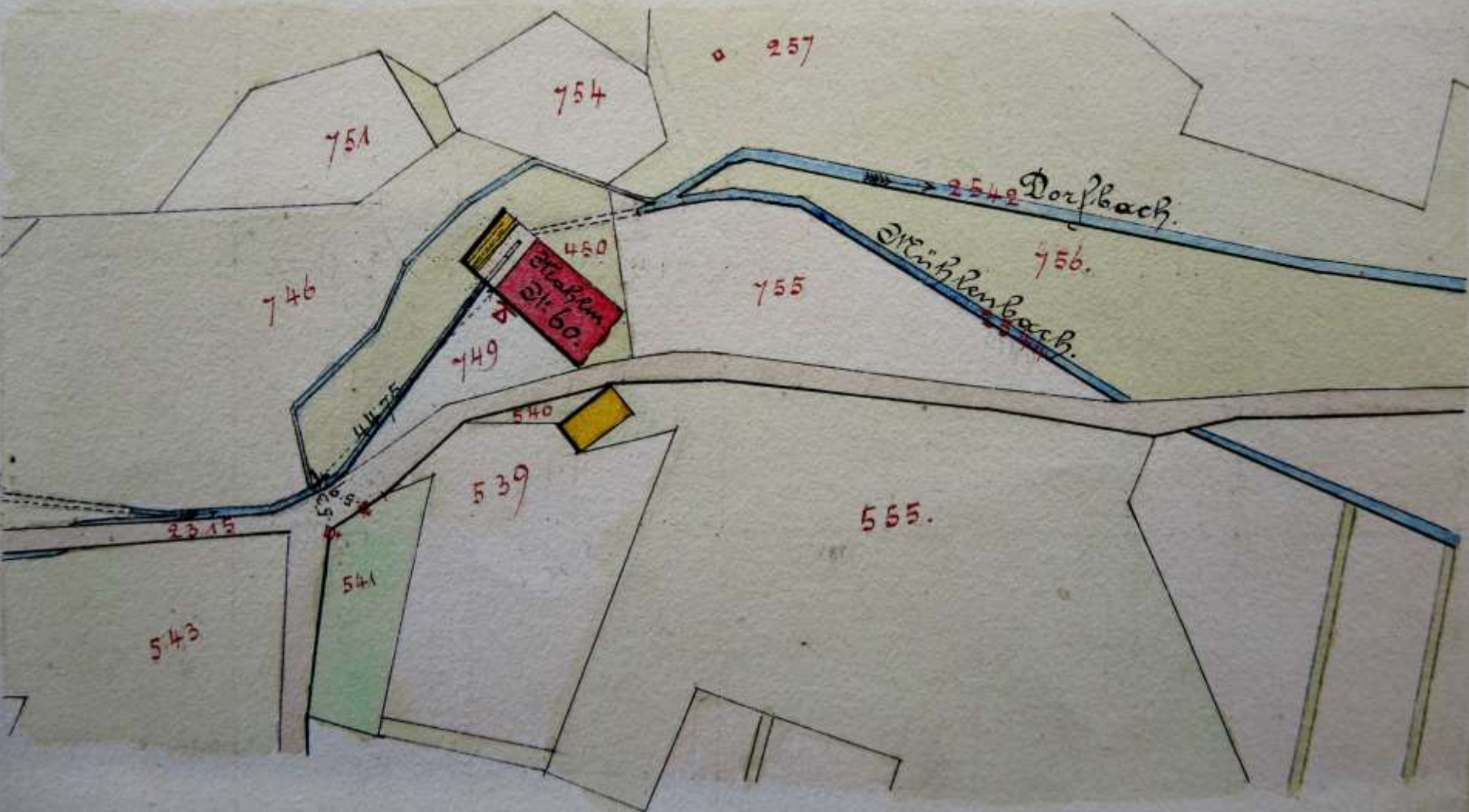
1131
Imo 1757 gestorben und begraben.

Prätor In 13. März ist er festes fähigst fähigst alle
Hochwürden fähigst gestorben und im 15. Jahr
des fähigst Mist begraben worden, alt 3. Jahr.

In 14. Jahr fähigst 8. Jahr ist er verstorben
verstorben, und ist im 16. Jahr mit seinen
Requiem begraben worden, alt 35. Jahr.

Christian Winkler zemřel 14. 3. 1757 (35) rozmačkan vodním kolem

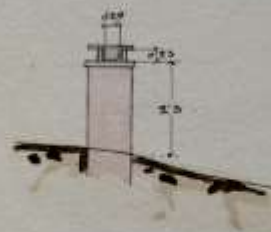
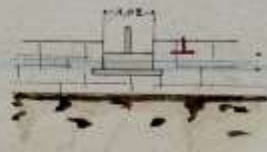
7

ਅੰਤ.

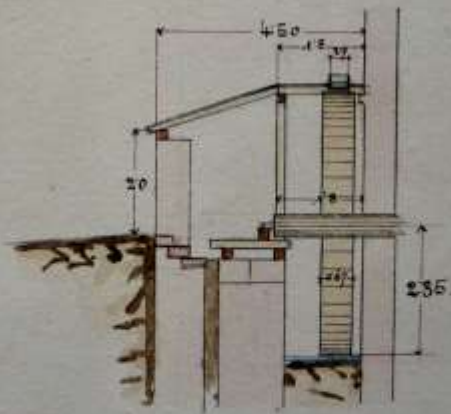
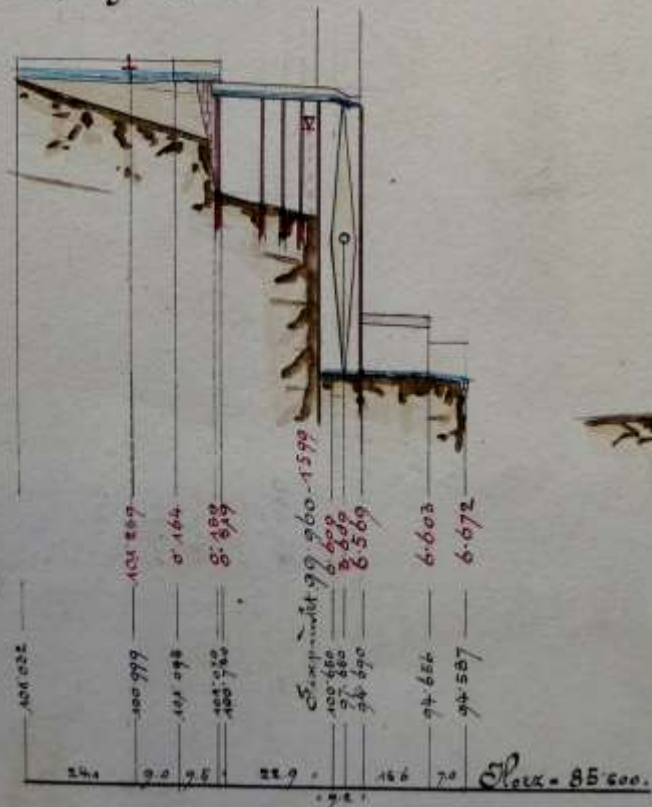
Wildkühn-Ausicht

92

Längenprofil.

Profil.
der Radstube.

Francis May Jr.

Situation.

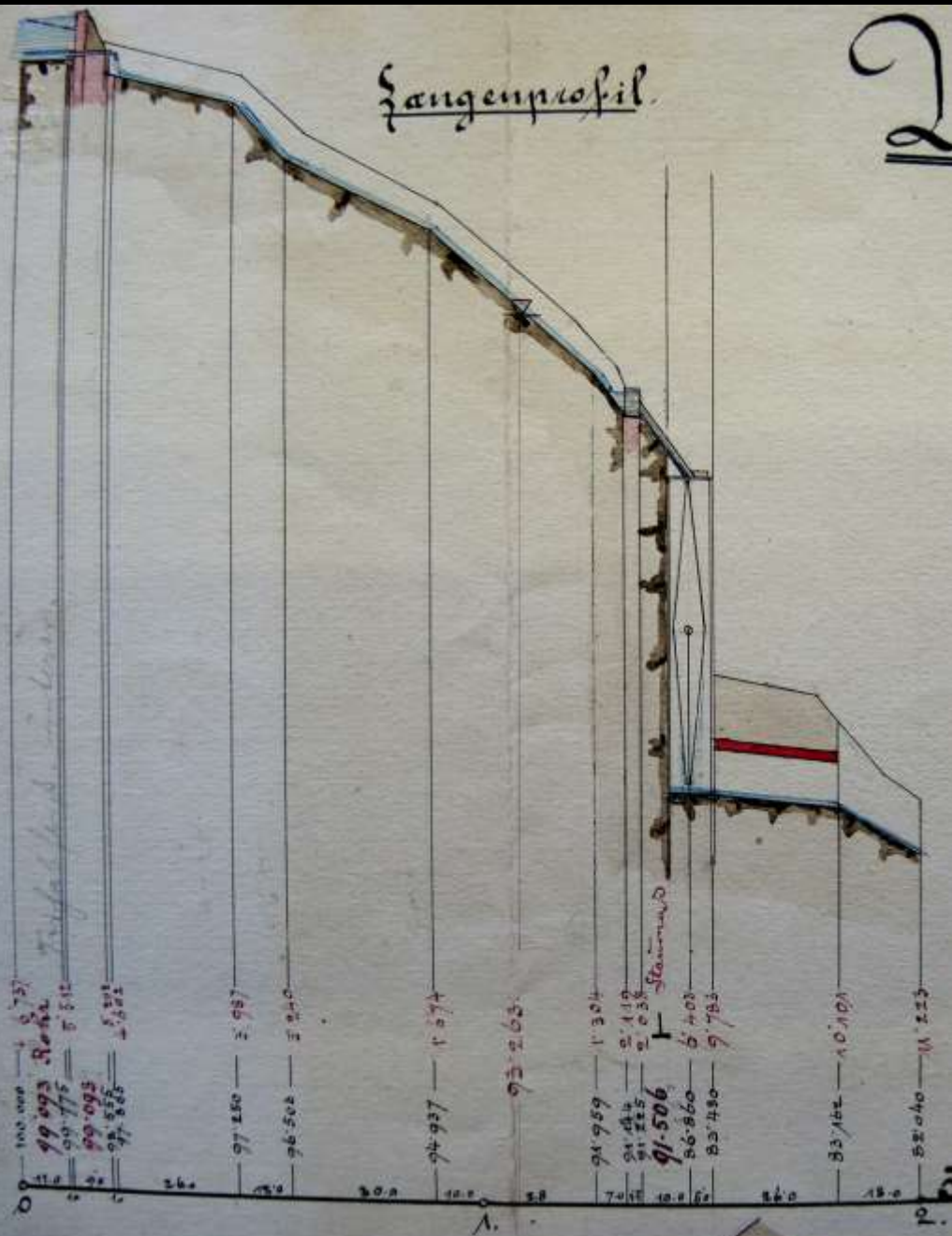

Krautmühle, čp. 94

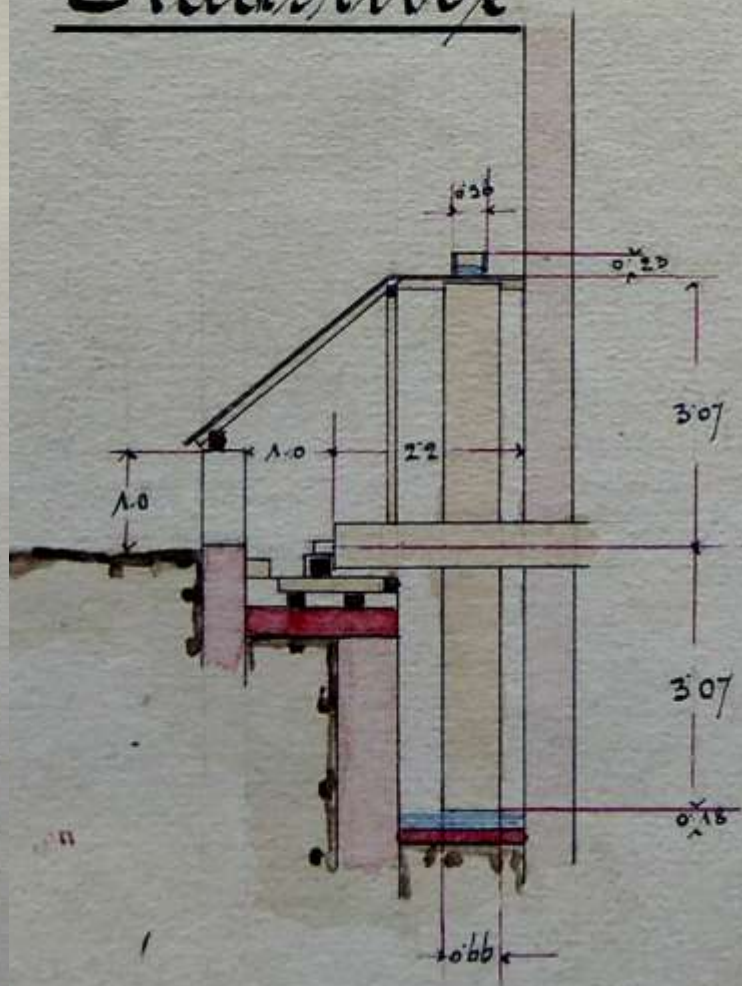

1779 x 1785

Langenprosil.

Radstube

Fyrpa

Gemeinde Schneeberg

Sommerflur

Krautmühle.

Metallwarenfabrik „Krautmühle“

Tyssa bei Bodenbach

Bahnstation Tyssa-Königswald der D.-B. E.

Telephon: Tyssa Nr. 3.

Telegramm-Adresse: „KRAUTMÜHLE TYSSA.“

Postsparkassen-Konto Prag Nr. 58.599, Postsparkassen-Konto Wien Nr. 1616. — Bankverbindung: Anglo-tschechoslowakische Bank Filiale Bodenbach.

Spezialitäten: Dessinier-Walzwerke für alle Metalle — Möbelbeschläge aller Stilarten und Ausführungen.

Zakladatel: Josef Kraut (+ 1836)

1878: Josef Kraut

1884: Weigent u. Püschner

(1911): Josef Püschner,

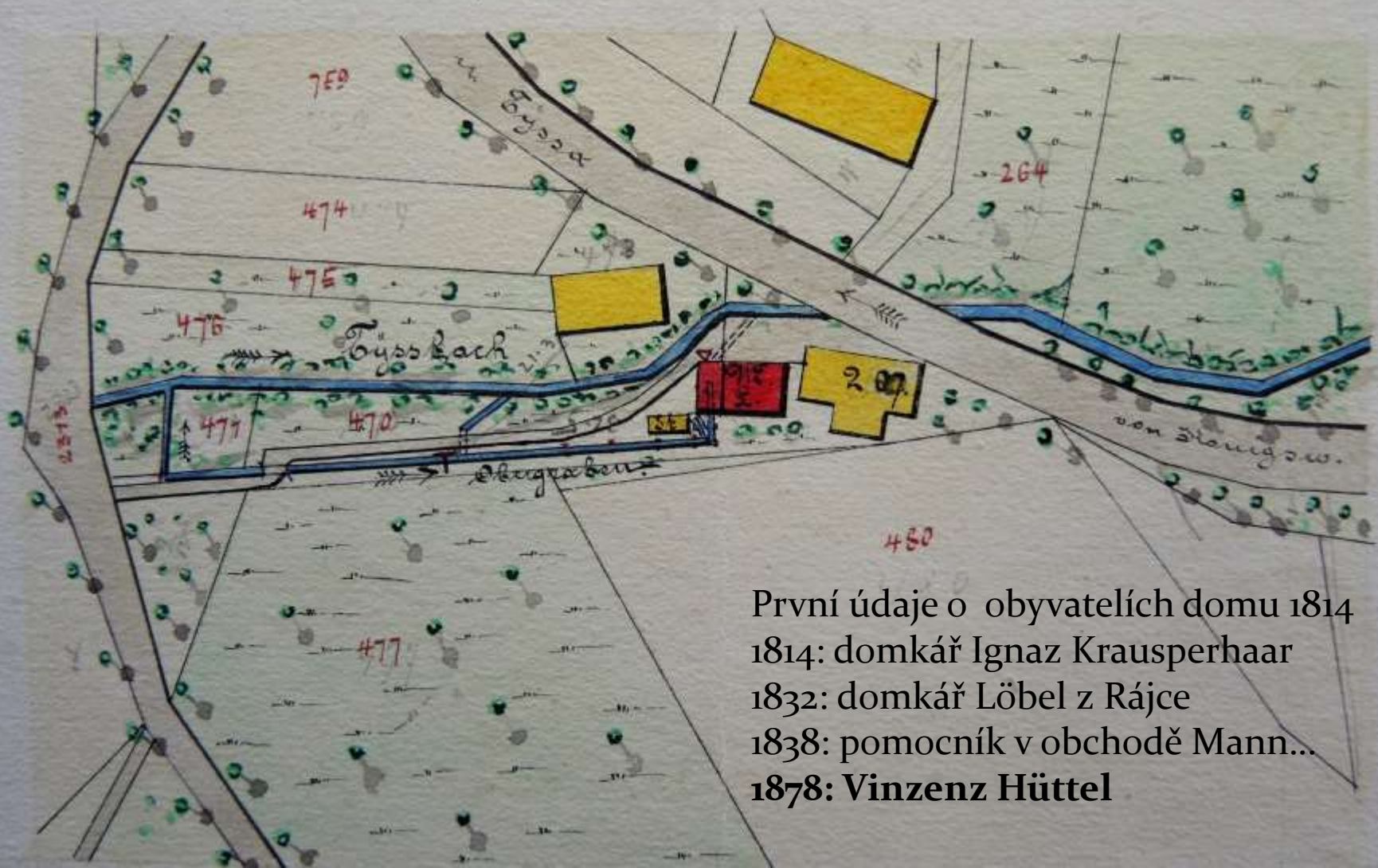
kovovýroba

Püschner & Co. 1911
Wien

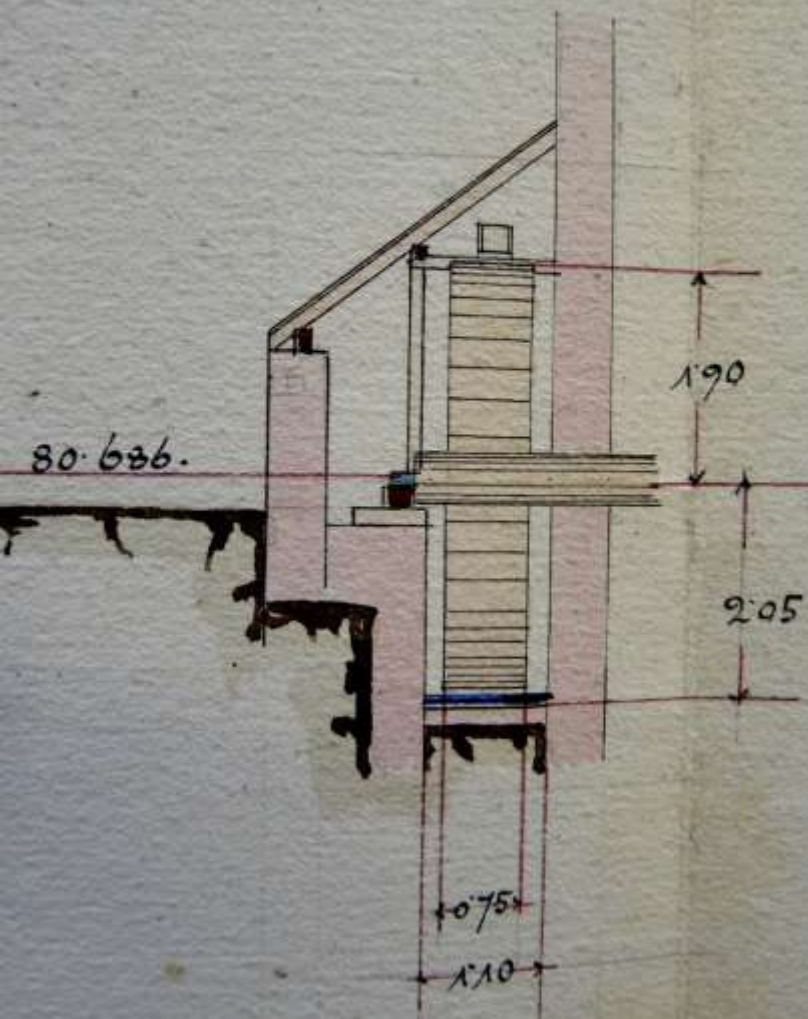
Stoupa na tříslu, kovovýroba Vinzenz Hüttel, čp. 207

Situation

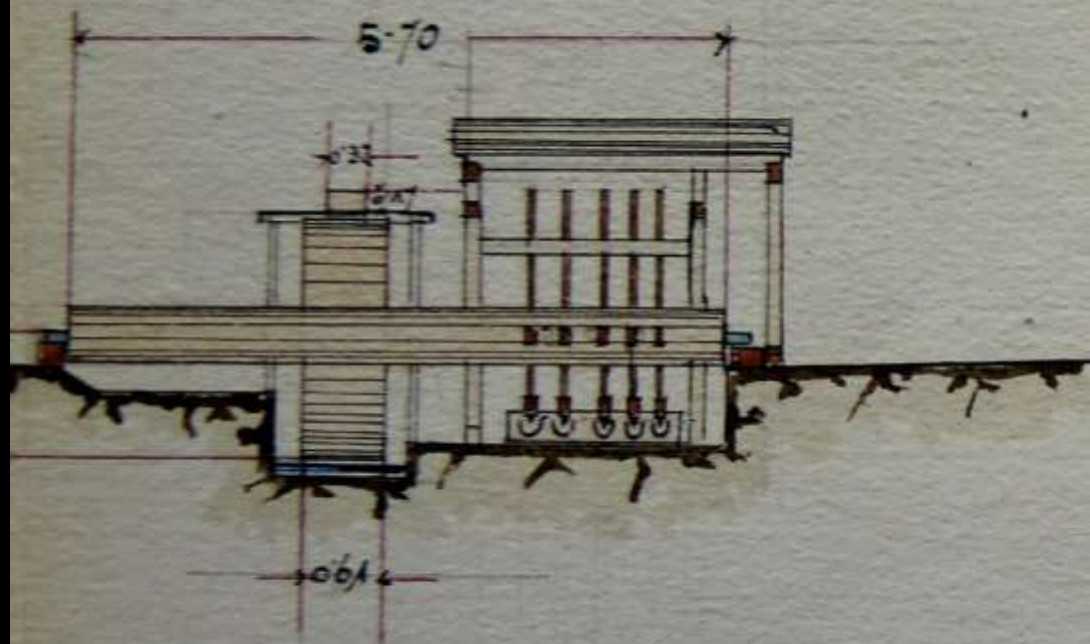

První údaje o obyvatelích domu 1814
1814: domkář Ignaz Krausperhaar
1832: domkář Löbel z Rájce
1838: pomocník v obchodě Mann...
1878: Vinzenz Hüttel

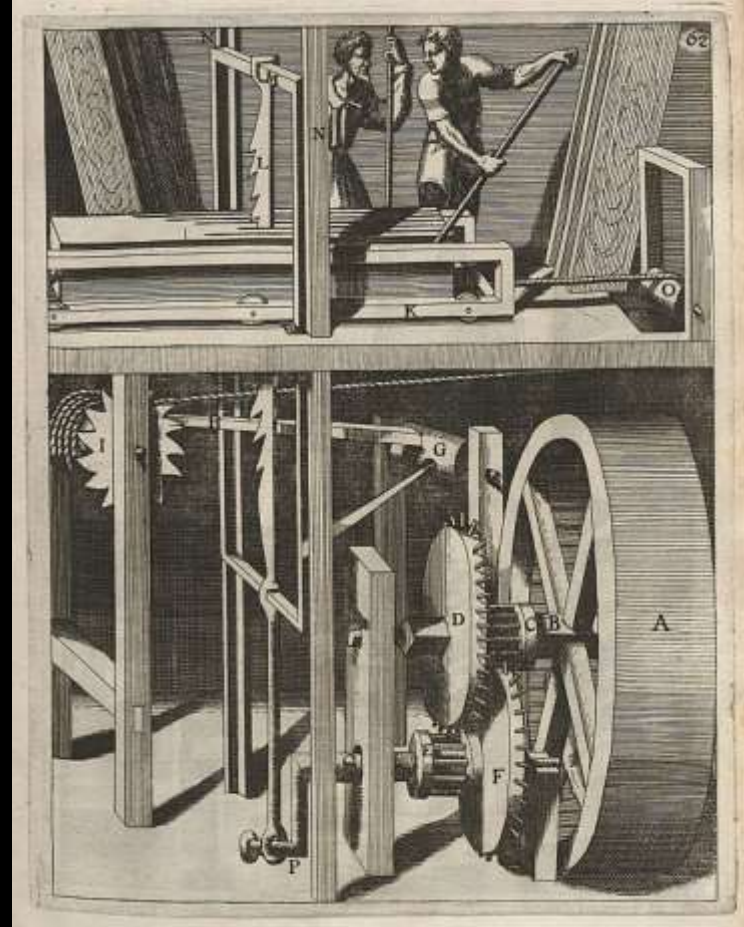
Radschube

Metallstampe

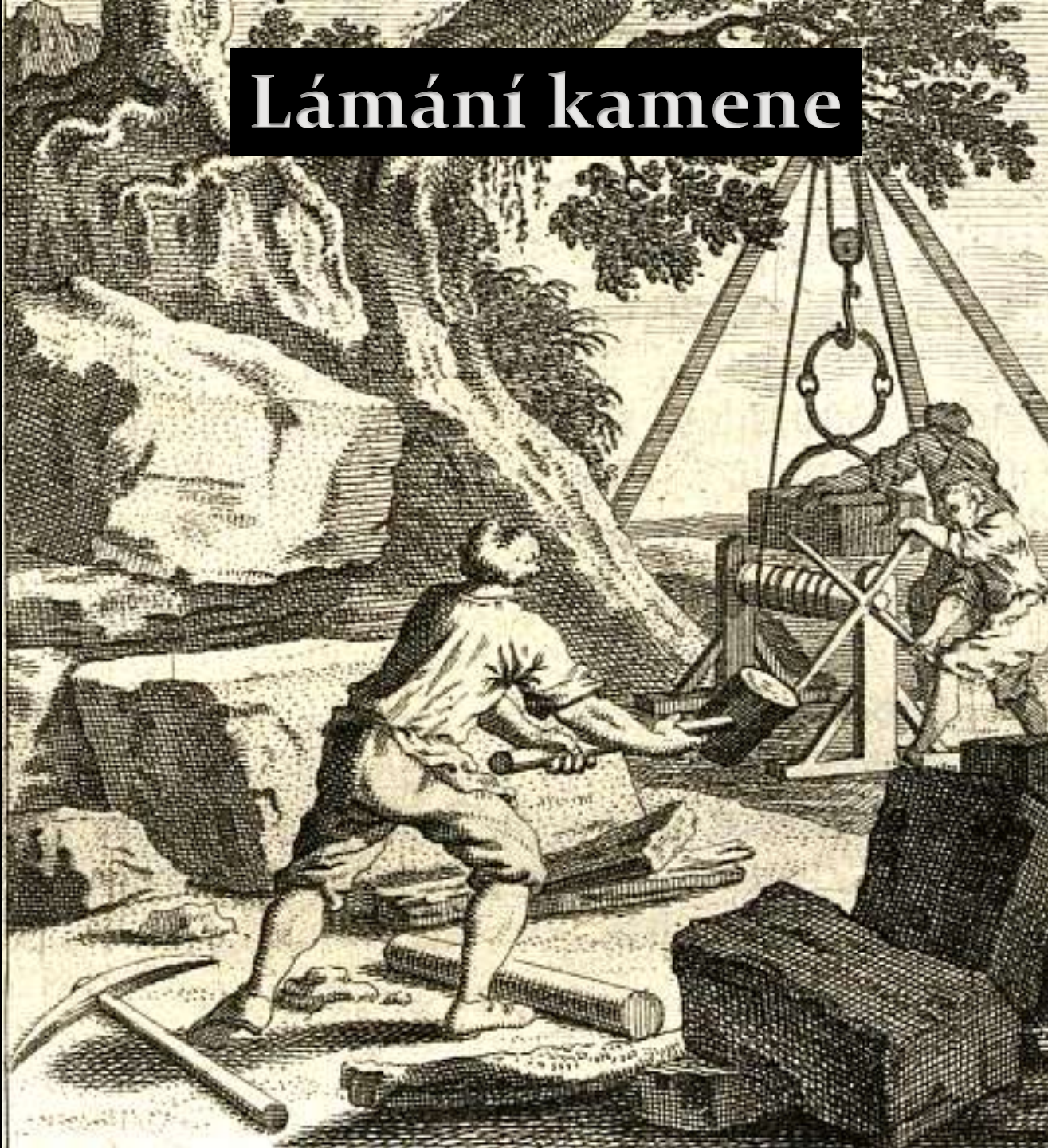
?

Laut rinfanden Zettel abermal den Zimmer
 luten, Von aller Hand Notwendigkeiten, 3 5 9 3
 Martin Lange und Simon Grüntzner, Von
 rebaung rinf gantz Urm Bradt müßten
 in der Firsche Von gründt auß, laut Zettel - 20 -

1654, tesaři Martin Lange a Simon Grüntzner, stavba nové pily v Tisé

Lámání kamene

Od 1557: výdaje za lámání na Schönsteinu (= revír Tisá!)

Od 1558: lámání otesků (žernovy)

Místní lamači pracovali na celém panství

(např. 1637 M. Böhme, lámání na Zámeckém vrchu nebo

1656 dva lamači z Tisé na pile Lehmisch)

Ausgabe dem Steinmetzen

Georg Meier und sein Sohn

1. 1637 Georg Meier und sein Sohn

2. 1656 Georg Meier und sein Sohn

1556: účet za lámání ostění na Schönsteinu (= v revíru Tisá!!!)

52.

Steinbrecher Arbeydt.

1638, Jakob Rauchfuss,
mlynář z Tisé

1637 - 1680

37. Jacob Rauchfuss Mlynar In der Tispa.
Vor einem Linder Mischlein auf
die Bredmischlein. In der Königsbrall.
6 Jan 11. August genommen. 1638
Jahrl.

41. Anna. K. H. H. H. Vor einem Linder
6 Jan 28. July genommen.
Vor dem auf die Mischlein Mischlein
Jahrl.

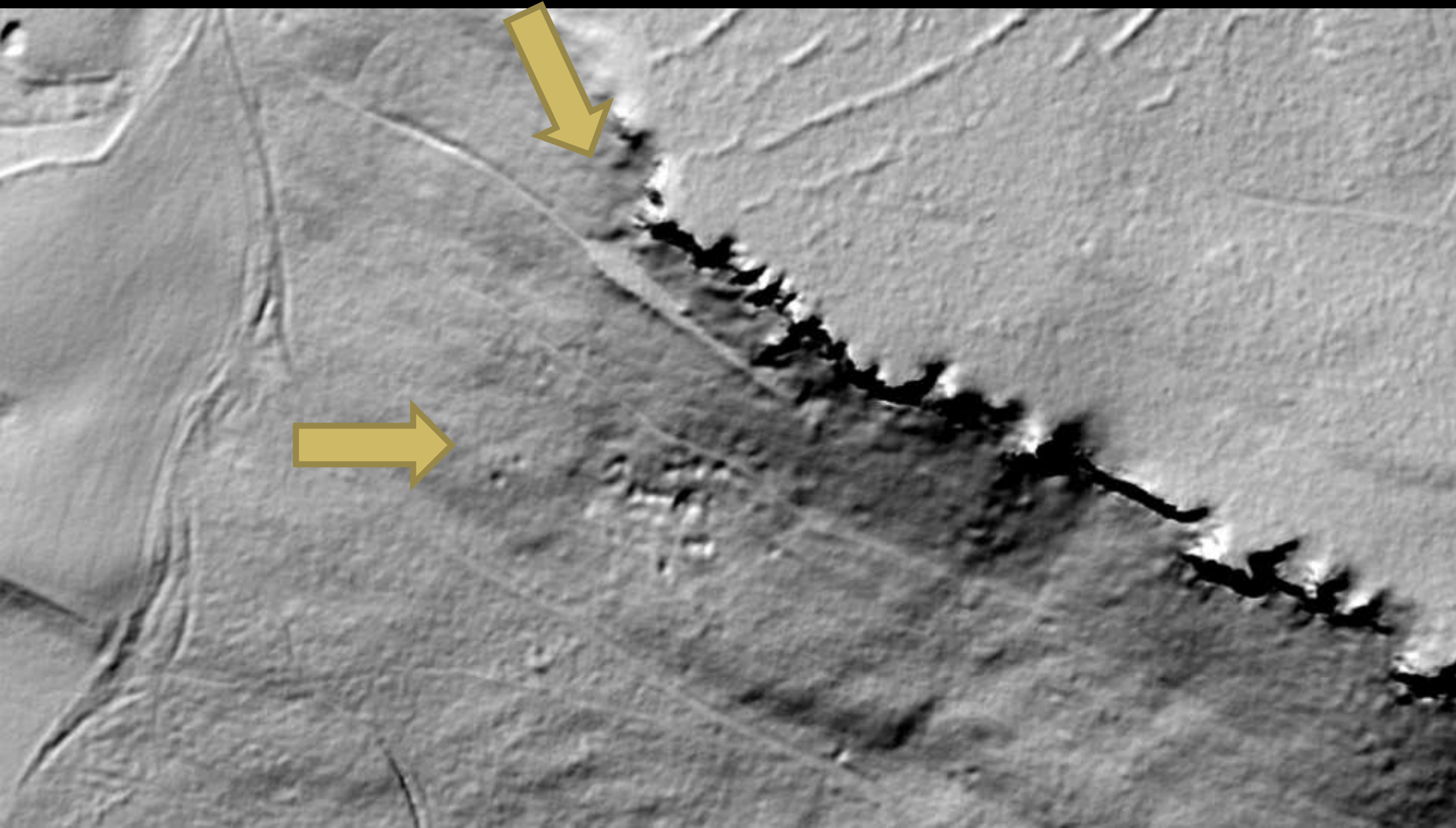
44. Mathascher. K. H. H. H. Vor einem Linder
Vor einem Linder Mischlein auf
die obere Mischlein.

53. Jacob. Rauchfuss In der Tispa Vor
Vor einem Linder Und einem Linder
Jahrl. In der Mischlein Tispa.

3. 30.

Lom Unter d. Wand

19. – 20. století
Kameníci: např: Anton Grohmann, Emil Böhm, Bernard Fleischer...

1885: rozšíření hřbitova v Tisé,
nový hřbitovní kříž od
kameníka Antona Grohmanna z Tisé

bestanden die Gemeindegemeinde der Kirchgemeinde, alle
fünfzig Jahre, die für die h. b. Gemeindegemeinde, und
die Gemeindegemeinde mit der Gemeindegemeinde
einem Leber. — Der große Kreuz in der Mitte der
Gemeindegemeinde wurde von diesem Gemeindegemeinde Anton Grohmann
mühselig, und zwar um 200 fl. 6. W. welcher Betrag durch
eine freiwillige Sammlung gedeckt werden wird. Der am
8. März d. J. verstorbenen Gemeindegemeinde Anton Grohmann,
Gemeindegemeinde Anton Grohmann in Tissa Nr. 168 widmete zu
diesem Zweck testamentarisch 50 fl. —

Práce v lese

Am Ende des Jahres. In der That.
In der That, die Sache, die ich gedenke, ist
dies, was ich schon im vorigen Jahr
gesagt habe, und was ich jetzt noch
sagen will, das ist, dass ich
nicht mehr da bin, und dass ich
nicht mehr da sein werde.

Od dob pánů z Bünaui: zájem na lesní výrobě

1580: na děčínském panství 10 pil,
řezivo se prodávalo především do
Saska

(např. 1580: obchodníci z Pirny koupili dříví za 2 100 kop = 85% všeho odběru)

Začátek 17. století: začal
převažovat prodej na stojato v
režii odběratele (pokles příjmů z
pil)

Hlavním odběratelem: Sasko

1629, kontrakt na dříví se Saskem

Spory o lesy se Saskem

První spory již za držby panství Vartenberky
(spor Zikmunda V. s Míšní)
Hraniční popis 1489

Verrechnung mit dem
dem hiesigen Lande
Land dem Lande

1489

Popis hranic se Saskem od Kuntzen Kreuz k Labi

Die drei Bäume

Dann der dreier Bäume das gemeind,
sein Grenzfluß bis auf die Brücke

Von der Brücke das bis auf die
Bauer Wäldte

Dann der Bauer Wäldte bis auf
das Steinweg Einritz!

Dann der Steinweg Einritz das gemeind,
sein Grenzfluß, bis auf den Baum
in der Kloppe

Dann der Baum fort das Fluß Grenzfluß
bis an die Elbe

1511, koupě panství Mikulášem Trčkou z Lípy: již 2 díly hraničních lesů sporné – *Grosse Kriegholz* u Rájce a *Kleine Kriegholz* u Ostrova.

1512: nový popis hranic x další svévolné kácení dříví a lámání kamene

1564, 1571: Günter z Büнау - na nesporných částech erby na hraničních

1685: Maxmilian Thun – dohoda o svobodném lovu pro obě strany na sporném území, přesto často ozbrojené tlupy kácely

1709: hraběnka Adelhaid Thunová: žádost o zemskou hraniční komisi – spory o protiprávní těžbu Sasů v *Neue Kriegholz*

Rájec

7. Června 1717:

lesníci ze Saska + 100 dřevorubců + úředník z Pirny + 60 povozníků + 48
vojáků z Königsteinu

X

Lesmistr Joh. Friedrich Hüttel + 2 lesníci + 2 hajní + 50 sedláků

Skáceno 100 stromů

1718:

V Neue Kriegholz: skáceno 1 334 stromů, požadavek zbořit 2 domy v Rájci,
postavené „bez svolení na saském území“

1719:

Pokáceno 1230 stromů, Sasi strhli 2 domy v Rájci

1718, hlášení hejtmana: požadavek Sasů zbořit dva domy v Rájci

Ich bin nun die gewaltsame Unternehmung / wie
den Untergrund. Dreyten Enden eine Befragung wider
einander in Ordnung zu setzen. Und so wird
man dem Aufbruch der. Und wie ist man
für die Befreiung zu erhalten. Mayten die der allen
Munde und Schrift. Protestationen wider den
ist gleich eine man sie wird die. Und die mit
allen die die man. Ich bin nun eine die 2.
Ich bin nun eine die man.

Die Gestalt eines auf der Landgränze
gesetzten gehauenen Reinstens in gro-
ßem Format mit Wappen gegen Böhmen

Die Gestalt eines auf der Landgränze
gesetzten gehauenen Reinstens in größerem
Format mit Wappen gegen Chur-Sachsen

Ukončení sporů až v roce 1797: Neue a Kleine Kriegholz k panství Děčín
Grosse Kriegholz připadl Sasku

Uhlíři

1564: Krummestellung

1567: Daumm

1571: Sněžník, Silber Born

1592: Königsborn

1687: revír Jílové, M. Hieke z Nové Víscky

1733: Sněžník, M. Löbel, „pro malíře
porcelánu“

1746: revír Jílové, G. Werner Sněžník

1750: J. Walter, Sněžník

Item. die Zischner sind schuldig den Serecksaß Boßsaß zu lauffen
wird ihnen von einem Mailwayß 2 gl. geben.

Item. Auf die Taisa und fischwasser, sollen die Taisa und Räyza
gute Aufsicht geben, daß darinn kein Faden gestrichelt wird
man man in denselben fisch, sollen die fischen.

Item. die Taisa und Räyza sind schuldig, gehen mit den Königs wärdern auf
die wild mit Laffen Jagt zu gehen.

Item. die sind auf schuldig, den Maß geben in der Taisa, Neben
dem Räyza, daß jeder ein Maß, von ab der müller
Laffen zu Laffen.

Item. die Köfler in der Taisa müssen auf dem das gold Klafse
vor die fischmeister setzen, wird ihnen von 60. Köflern
46. Prof. 4 gl. gegeben.

Item. die Taisa sollen mit ihrem Taisa das fischsaß fisch
wirden fischen, müssen von indern fischen, so viel davon
Laffen fischen 1 fischen, gl. geben.

Dehtáři

Kresba: Ernst Vater, Rynartice

čepec

topeniště

odvod kouře

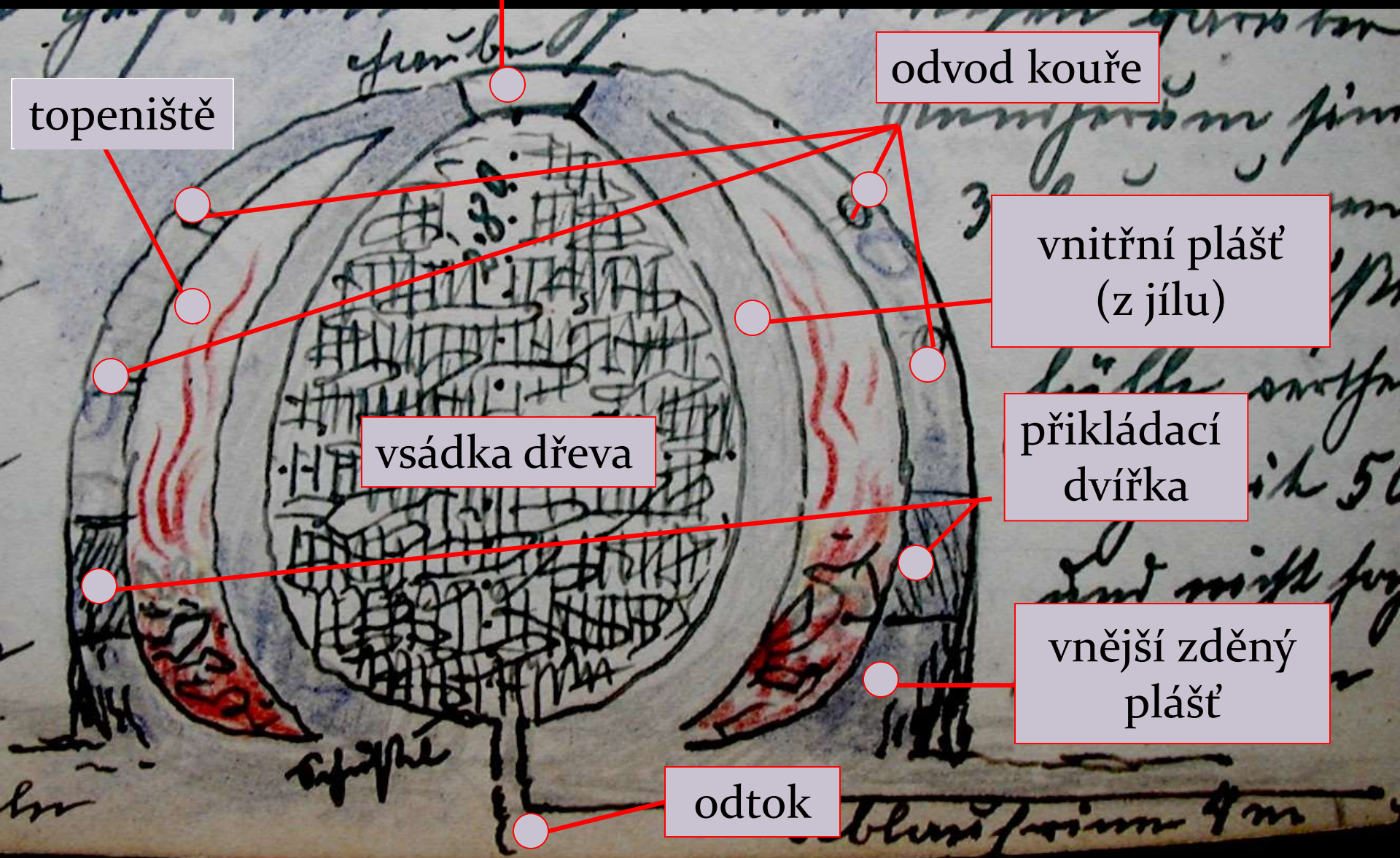
vnitřní plášť
(z jílu)

vsádka dřeva

příkládací
dvířka

vnější zděný
plášť

odtok

Register vnd Rechnung
über die Valt. u. Valt.
Linn. Beet vnd Holz. u. ff.
Angesungen vnd
Linn. 80 vnd findet sich
Linn. 80

1580

Linn. 80 vnd
Linn. 80 vnd

5 8 0

Thun - Hohenstein
SCHLOSSARCHIV
in TETSCHEN a. d. Elbe

Gregor Fitzer

Ein nahme von sechshüen:

Donnerstag 17. März 1811
 1811. 18. März. Donnerstag. 18. März. 1811.
 in der Kienfällung gebunden

Die 7te des Junge Baure Vor
spongs in der Brunnstallung

1. Bei der Postzeit vor vier Jahren
von der Längstzeit abgemindert

Soubout Mary Maria Magdalena,

1 B & 2. Probenstüffel von feinstem
Im Löffelgrunde

2 Bij de Posthof van bij den
van den Amsterdams

viij. Der ... ge ... Triffel ...
... der ... Triffel ...

Wij George Conftabel Van, openbaer
In Liffinghams,

i hlij H Peter Bader Von Ginz Iffn puch
der Fein stellung

Lutetia
vi β c h j r

Dehtáři, včetně lokality pece:

Simon Krezschmer, Krummstellung

Georg Beier, Krummstellung

Pechteuffel, Tieffengrund

Wentzel Teiffel, Tieffengrund

Georg Teuffel, Tieffengrund

Petr Beier, Krummstellung

Brosius Teuffel, Tieffengrund

Hans Heinell, Hellgrund

Phillip Brams, Sněžník

Matz Teuffel v Schwartzer Waldchen

Wällschen Hau u Tisé

Nejpozději v 18. století

-Hajný z Tisé

- 1796 Josef Pfitzner z Tisé čp. 80

-1812 Franz Lerch z Bělé

-Ročně cca 4 výpaly

-Dříví: revír Sněžník (Fleckwiese, Köhlerhau, Bruckenschlag) a revír Schönstein

- pec: výška 4 lokty, šířka 2,5 lokte, obvod 10 loktů

Zweifel, Lerchens Pechofen

Nejpozději v 18. století

-Hajný ze Sněžníku

- 1796 Johann Georg Pfannschmid z Bělé čp. 27

-Dříví: revír Sněžník (Sněžník, Heinische Fiebig, Steinhau, Die Schachten, Die Krötin, Der Zweifel)

- pec: výška 5,25 lokty, šířka 2,5 lokte, obvod 17 loktů

Rosenthal

Nietere

Zweifel

Hof. Niedere

Hielels Stätte

* Beim Hochstand

B. d. Brettmühle

Köhlerei

Fuchsbach

Balzplatz

Lerchen's Fehofen

Obere

Zweifel

Kienheide

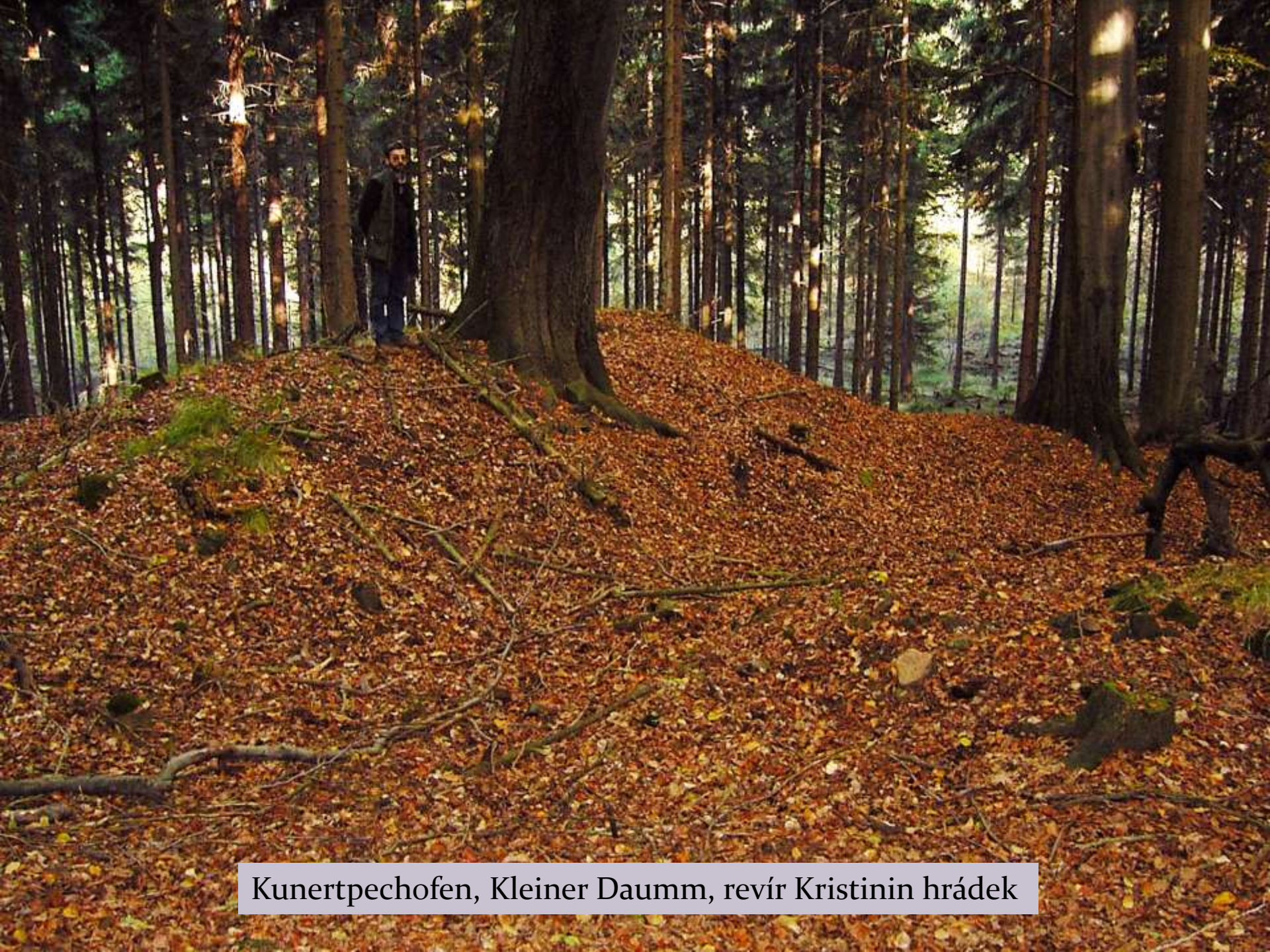
Buchhau

Revír Schönstein

„v Rájci“ x „v Ostrově“, Schaafschlichte
1796 „znovu nově postavená“
Josefem Pfitznerem z Tisé čp. 80
-pec: výška 5 loktů, šířka 2,75 lokte,
obvod neuveden
-Ročně cca 4 výpaly, 1807 končí

1796: „Jelikož tato pec byla zcela spadlá, bude skrze Josefa Pfitznera nově postavena, k čemuž mu bude dáno z lesního účtu 500 zdících cihel, 15 zlatých, několik vyschlých kmenů na střechu a na Pächtrog

Kunertpechoven, Kleiner Daumm, revír Kristinin hrádek

Straussbach

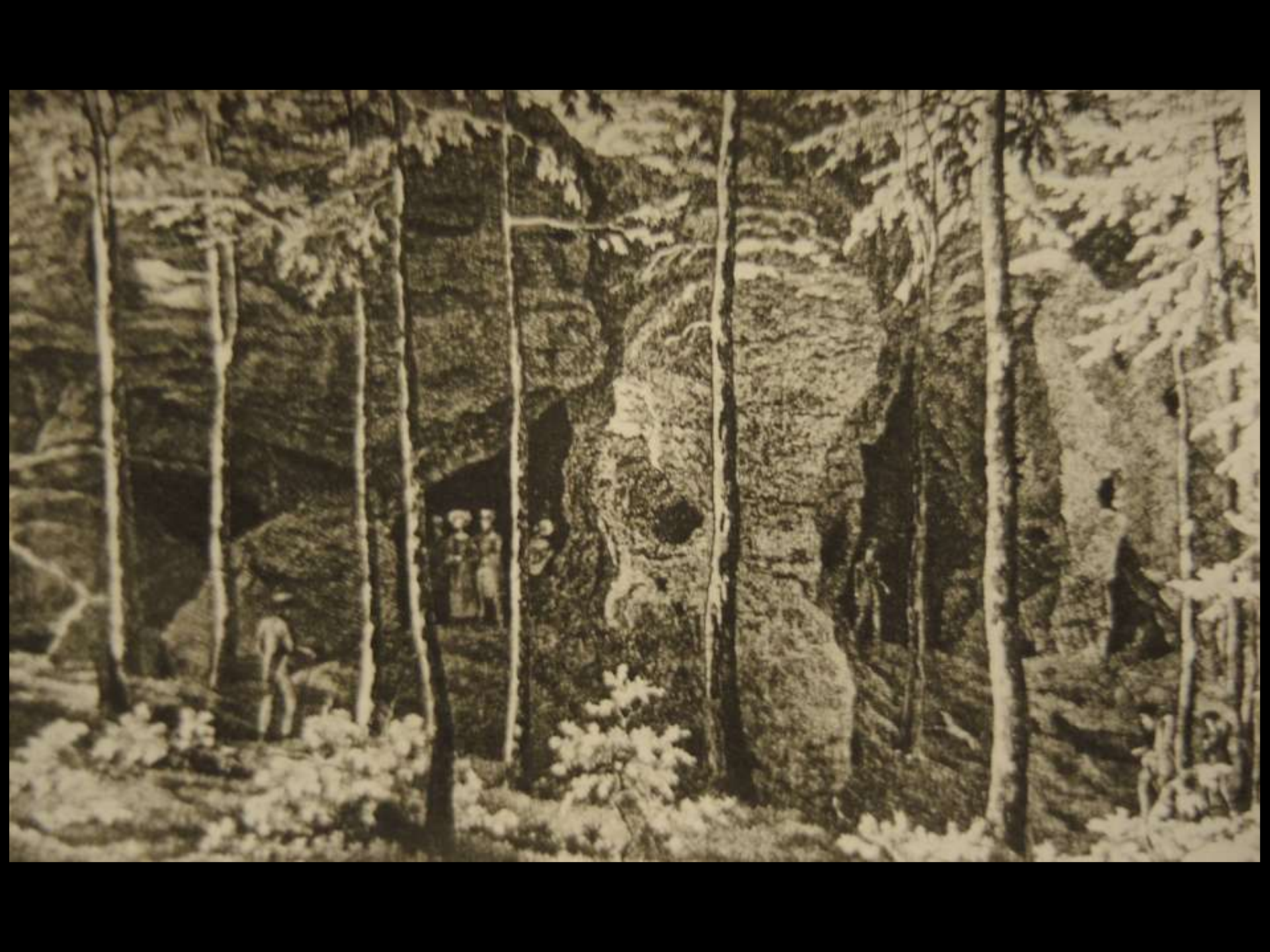

Preidelsgraben

6. Schneeberg.

Nach Tysa 1 St., oder über Eiland durch die Schaf-
schlächte $1\frac{1}{2}$ St.

Nach Schweizermühle $1\frac{1}{4}$ St.

Ueber den Rabenberg nach Königswald oder Eulau
1 St., von Eulau über den Hegeberg auf die
Ohrener Höhe $1\frac{1}{2}$ St., auf die Gleimer Höhe $\frac{1}{2}$ St.,
nach Topfowitz 1 St.

Nach Tetschen 2 St.

Wir fuhren von Tysa Krip Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa Tysa
als künftigen Tysa.

N. Nicolai aus Hamburg

Wir lernten Burscher
Joh. Hen. Tysa Tysa
als einen aufmerksamen
Lernenden ^{König} Tysa &
Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa

H. Behrend
Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa

Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa
Tysa Tysa Tysa Tysa